

Wstęp

Każde polskie prawo procesowe przewiduje regulacje, których celem jest zagwarantowanie wykonalności przyszłego orzeczenia. Kompleks czynności podejmowanych w ramach postępowań zmierzających do zapewnienia wykonalności orzeczenia określany jest mianem postępowań zabezpieczających. Można więc wyróżnić między innymi cywilne postępowanie zabezpieczające, administracyjne postępowanie zabezpieczające, podatkowe postępowanie zabezpieczające, upadłościowe postępowanie zabezpieczające i wreszcie karne postępowanie zabezpieczające.

Przedmiotem rozważań niniejszej pracy jest karne postępowanie zabezpieczające, zabezpieczenie majątkowe w polskim procesie karnym, które jako postanowienie służące realizacji przyszłego orzeczenia jest najważniejszą czynnością postępowania zabezpieczającego.

Prawo karne procesowe, jako zespół norm regulujących postępowanie w sprawach o przestępstwa, zawiera rozwiązania prawne przewidujące zabezpieczenie mienia w powszechnym procesie karnym oraz postępowaniu karnym skarbowym. W doktrynie nie ma zgodności co do charakteru prawnego odpowiedzialności, jaką ponosi podmiot zbiorowy w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Nie ulega jednak wątpliwości, że ma ona charakter represyjny. Ustawodawca, decydując się na posilkowe stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, opowiedział się za zaliczeniem tego postępowania do szeroko rozumianego postępowania karnego. Okoliczność ta, jak również konieczność stosowania przepisów powszechnej procedury karnej do postępowania zabezpieczającego prowadzonego w ramach postępowania w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, przemawia za tym, aby omawiając postępowanie zabezpieczające w polskim procesie karnym, odnieść się także do tego postępowania.

Rozważania wokół problematyki postępowania zabezpieczającego skupiają się na tych postępowaniach karnych, w których można dokonać zabezpieczenia mienia mającego zagwarantować wykonalność orzeczenia o przedmiocie procesu, tak głównego jak – odpowiedzialność karna, karna skarbową, posilkową realizowaną w postępowaniu karnym skarbowym oraz odpowiedzialność podmiotu zbiorowego, jak i pobocznego, jakim jest kwestia odpowiedzialności cywilnoprawnej z tytułu wyrządzonej przestępstwem szkody.

„Współczesne tendencje rozwojowe procedur karnych w Europie charakteryzują cztery zjawiska. Pierwsze z nich, to powstanie europejskiego *ius commune*. Drugim jest pragmatyzm ustawodawców będący reakcją na zagrożenia stwarzane społeczeństwu przez przestępczość. Trzecim jest konstytucjonalizacja procedury karnej, a czwartym ruch na rzecz ofiar”¹

Wszystkie te tendencje znajdują odzwierciedlenie we współczesnym postępowaniu zabezpieczającym w polskim procesie karnym. Między innymi dążenie do przejrzystego zaprezentowania tego właśnie kierunku rozwoju postępowania dyktuje przyjętą systematykę pracy. Z tego względu problematyka kompensacyjnej funkcji postępowania zabezpieczającego została omówiona w odrębnej części pracy. Instytucja świadka koronnego, będąca reakcją ustawodawcy na zagrożenie stwarzane przez przestępczość zorganizowaną, także w sposób zasadniczy wpływa na postępowanie zabezpieczające, w którym jako jego uczestnik występuje kandydat na świadka koronnego oraz ustanowiony już świadek koronny. Osobliwości takiego postępowania zabezpieczającego przemawiają za jego odrębnym potraktowaniem.

Nadto konieczność uwzględnienia regulacji postępowania zabezpieczającego w powszechnym procesie karnym, postępowaniu karnym skarbowym oraz postępowaniu prowadzonym w sprawie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary przemawia za wyodrębnieniem poszczególnych części pracy traktujących o tym. Przyjęcie powyższego rozwiązania wpływa także na przejrzystość pracy.

Część problemów prawnych jest charakterystyczna dla postępowania karnego skarbowego i powszechnego procesu karnego, dlatego też zagadnienia ich dotyczące potraktowano łącznie. Tak jest w przypadku tymczasowego zajęcia mienia ruchomego oraz domniemań prawnych znajdujących zastosowanie w postępowaniu zabezpieczającym. Ma to służyć realizacji założeń autora, które sprowadzają się z jednej strony do wyjaśnienia, interpretacji przepisów prawnych regulujących postępowanie zabezpieczające w polskim procesie karnym, a z drugiej wskazania propozycji koniecznych zmian w ustawodawstwie, których wprowadzenie będzie czynić zadość realizacji celów i funkcji postępowania zabezpieczającego.

Celem niniejszej pracy nie jest jedynie dokonanie przeglądu regulacji ustawowych dotyczących postępowania zabezpieczającego w polskim postępowaniu karnym. Trudno zresztą takiego przeglądu dokonać, gdyż interdyscyplinarny charakter postępowania zabezpieczającego, wiele przepisów różnych gałęzi prawa, które mają w nim zastosowanie, uniemożliwiają jedynie wskazanie tych regulacji prawnych, które mają wpływ na przebieg postępo-

¹ S. Waltoś, Kodeks postępowania karnego z 1997 r. – między tradycją a wyzwaniem współczesności [w:] Nowa kodyfikacja karna. Kodeks postępowania karnego. Zagadnienia węzłowe. Materiały z konferencji pt. Nowy Kodeks postępowania karnego zorganizowanej w dniach 8–10.9.1997 r. przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe i Instytut Prawa Karnego UMCS w Lublinie, Warszawa 1997, s. 21.

wania zabezpieczającego. Z tego względu należy przede wszystkim ustalić, które normy prawne mają w nim zastosowanie, a nadto jaka jest ich treść oraz jakie występują między nimi zależności i powiązania. Dlatego też celem pracy jest ukazanie istoty postępowania zabezpieczającego, jego scharakteryzowanie, wreszcie ponadto ustalenie, jak ono przebiega, w jaki sposób dokonywane jest zabezpieczenie mienia, które i jakie regulacje prawne mają w nim zastosowanie. Dodatkowo autor stara się wskazać kierunek, w którym zmierzać powinny organy dokonujące zabezpieczenia mienia, sposób ich postępowania, stosowania konkretnych rozwiązań prawnych. Uwagi te mają istotne znaczenie dla praktyki, organów odpowiedzialnych za prawidłowy i skuteczny przebieg postępowania zabezpieczającego.

Podstawową metodą zastosowaną przez autora, służącą ustaleniu treści przepisów mających zastosowanie w postępowaniu zabezpieczającym, jest metoda językowo-logiczna polegająca na wyjaśnianiu, interpretowaniu i porządkowaniu przepisów prawnych. Jest ona metodą wiodącą, której przyjęcie pozwoliło nie tylko na realizację przyjętego przez autora tego celu pracy, ale miało również duże znaczenie przy wypełnieniu kolejnego założenia – wskazanie wniosków, które według autora powinny być przez ustawodawcę uwzględnione. Analiza obecnego kształtu postępowania zabezpieczającego pozwala na sformułowanie postulatów pod adresem prawodawcy, aby współczesny model postępowania zabezpieczającego odpowiadał tendencjom współczesnego procesu karnego. W tym zakresie celem pracy jest wyciągnięcie wniosków *de lege ferenda*, których wykonanie może przyczynić się do stworzenia skuteczniejszego instrumentu prawnego służącego walce z przestępczością w jej wymiarze finansowym oraz jednocześnie może zabezpieczyć interes pokrzywdzonego, który w żadnym razie nie może ująć uwagi ustawodawcy.

Metodą przyjętą przez autora, a mającą służyć formułowaniu postulatów oraz wskazań dla praktycznego stosowania zabezpieczenia majątkowego, jest socjologiczna metoda empiryczna w postaci obserwacji uczestniczącej. Z racji praktycznego stosowania przepisów regulujących postępowanie zabezpieczające, obcowania z „prawem w działaniu”, ta właśnie metoda, zdaniem autora, jest z metodologicznego punktu widzenia metodą najlepszą, pozwalającą skutecznie zrealizować cele stawiane niniejszej pracy. Dopiero konfrontacja obecnych rozwiązań prawnych z występującymi w praktyce tendencjami w postępowaniu zabezpieczającym pozwala na sformułowanie wniosków, których uwzględnienie przez ustawodawcę może wcielić w życie argumenty natury dogmatycznej i praktycznej odnoszące się do zabezpieczenia majątkowego w polskim procesie karnym.

Z uwagi na wprowadzenie przez ustawodawcę nowych rozwiązań prawnych, niemających jeszcze praktycznego zastosowania, część podnoszonych tez ma charakter nowatorski. Przy ich formułowaniu, jak też w ogóle przy podnoszeniu wszystkich twierdzeń, autor starał się w pełni uwzględnić intencję ustawodawcy, *ratio legis* wprowadzanych regulacji, jak też przebieg ich two-

rzenia. Ze względu na szeroki zakres tematyczny monografii, dla zachowania jej przejrzystości, część historyczna omawianych rozwiązań prawnych znajduje odpowiednie odzwierciedlenie w ramach poszczególnych rozdziałów.

Pierwsza część pracy ma charakter wprowadzający, systematyzujący pewne pojęcia, terminologię, którą autor posługuje się w dalszych rozdziałach. Odnosi się to do przesłanek postępowania zabezpieczającego oraz jego uczestników, których szczegółowe omówienie ma miejsce przy omawianiu poszczególnych zagadnień wyznaczających zakres tematyczny monografii. Ogólna charakterystyka postępowania zabezpieczającego rozpoczyna się od zaprezentowania jego charakteru prawnego, istoty, funkcji oraz celów, których ustalenie pozwala podjąć pozostałe zagadnienia będące w kręgu zainteresowań autora. Zaprezentowano wybrane poglądy przedstawicieli doktryny procesu karnego oraz dorobek judykatury. W tej części pracy określono mienie podlegające zabezpieczeniu, co z punktu widzenia tematu pracy oraz stawianych jej celów ma niezmiernie istotne znaczenie. Z tego względu wielokrotnie odwołano się do cywilnoprawnej literatury przedmiotu oraz przywołano tezy podnoszone w doktrynie ochrony praw człowieka jak też sformułowane w tym zakresie orzeczenia sądów krajowych oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Ustalono pojęcia mienia podlegające zabezpieczeniu, wskazano prawa majątkowe, których może dotyczyć zabezpieczenie wykonalności przysługującego orzeczenia. Nadto wskazano, kiedy dopuszczalne jest stosowanie zabezpieczenia w stosunku do mienia objętego wspólnością majątkową małżeńską oraz pod jakimi warunkami może to nastąpić, jak też jakich praw może dotyczyć.

W drugim rozdziale przedstawiono możliwość realizacji idei kompensacji w postępowaniu zabezpieczającym. Zasadnicze rozważania odnoszą się do przydatności zabezpieczenia majątkowego w ułatwieniu pokrzywdzonemu dochodzenia przysługujących mu roszczeń odszkodowawczych wynikających z popełnienia przestępstwa. Z tego względu poprzedzono je uwagami natury terminologicznej dotyczącymi pojęcia kompensacji w prawie karnym materialnym zarówno, jak i formalnym. Chęć przejrzystego, a zarazem kompleksowego zaprezentowania funkcji kompensacyjnej postępowania zabezpieczającego spowodowało odniesienie się do zabezpieczenia roszczeń pokrzywdzonego zgłoszonych w pozwie cywilnym (w ramach postępowania adhezyjnego oraz jeszcze na etapie postępowania przygotowawczego), jak też do środka przymusu procesowego w postaci zabezpieczenia majątkowego, który również służy udzieleniu ochrony praw pokrzywdzonego. Przemawia za tym wielość dróg, jakie może obrać pokrzywdzony, dochodząc swych praw, co bezpośrednio wiąże się z zabezpieczeniem ich realizacji. W części dotyczącej zabezpieczenia roszczeń powoda cywilnego uwagę skoncentrowano na regulacjach prawnych, które mają zastosowanie przy zabezpieczeniu roszczeń w toku postępowania przygotowawczego oraz na ich praktycznym zastosowaniu, bowiem właśnie zabezpieczenie roszczeń zgłoszonych w pozwie cywilnym jeszcze przed wszczęciem postępowania adhezyjnego zwiększa szansę

powoda cywilnego na skuteczną ochronę jego praw. Podjęto także zagadnienia dotyczące roli prokuratora jako rzecznika interesu społecznego, którego decyzja o wytoczeniu powództwa cywilnego albo popieraniu już wytoczonego przez uprawnione podmioty niesie za sobą możliwości realizacji kompensacyjnej funkcji postępowania zabezpieczającego. Przy omawianiu zagadnień kompensacji w związku z zastosowaniem środka przymusu procesowego zaprezentowano regulacje prawne, które, zdaniem autora, umożliwiają ją w postępowaniu zabezpieczającym. Odniesiono się zatem do tych przedmiotów zabezpieczenia, które związane są ze szkodą wynikającą z przestępstwa. Kwestia wykonania takiego postanowienia została przedstawiona w innej części pracy, bowiem z punktu widzenia podejmowanego zagadnienia nie ma ona większego znaczenia. W tej części pracy dowiedziono, że niezależnie od formułowanych w doktrynie materialnego prawa karnego tez odnośnie do charakteru prawnego i funkcji środka karnego obowiązku naprawienia szkody, nawiązki oraz środka probacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody, ich zabezpieczenie spełnia funkcję kompensacyjną. Również tutaj podkreślono sprawność działań podejmowanych przez organy, stosujące zabezpieczenie jako warunek jej realizacji.

Kolejna część poświęcona jest zabezpieczeniu majątkowemu w powszechnym procesie karnym. Z uwagi na wiodący charakter tych regulacji w zestawieniu z rozwiązaniami prawnymi przewidzianymi w pozostałych postępowaniach dokonano szczegółowej analizy przepisów dotyczących sposobu zabezpieczenia, jego wykonania, upadku oraz zaskarżalności postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia. Za takim przedstawieniem unormowania tej części rozpoznawczej i wykonawczej omawianego postępowania przemówiło stosowanie wielu omawianych przepisów do postępowania zabezpieczającego prowadzonego w ramach postępowania karnego skarbowego oraz postępowania w sprawie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Charakterystyka przedmiotów zabezpieczenia ograniczona została do zabezpieczenia tej części orzeczenia, która nie ma charakteru kompensacyjnego, gdyż temu poświęcono poprzedni rozdział. Głównym zamierzeniem autora w tym miejscu było ustalenie treści norm prawnych na podstawie szeregu przepisów, między innymi Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu karnego wykonawczego. Cel ten ma o tyle istotne znaczenie, gdyż w praktyce występuje na tym tle sporo wątpliwości. Wynika to, między innymi, z ostatniej nowelizacji zmieniającej w sposób zasadniczy cywilne postępowanie zabezpieczającego, którego przepisy mają w różnym zakresie zastosowanie w karnym postępowaniu zabezpieczającym. Nadto szereg innych zmian w postępowaniu cywilnym oraz prawie rodzinnym bezpośrednio lub pośrednio wpływa na przebieg postępowania zabezpieczającego w powszechnym procesie karnym, a w konsekwencji także w innych postępowaniach. Na tej podstawie wyprowadzono uwagi krytyczne pod adresem ustawodawcy oraz zaproponowano przyjęcie takich rozwiązań prawnych,

które, zdaniem autora, mogą przyczynić się do usprawnienia zabezpieczenia majątkowego, zwłaszcza poprzez jego uproszczenie na etapie wykonania w postępowaniu przygotowawczym.

W czwartym rozdziale omówiono zagadnienia związane z zabezpieczeniem majątkowym w postępowaniu karnym skarbowym. Jego pierwsza część ma taką samą systematykę jak w przypadku rozdziału trzeciego dotyczącego środka przymusu procesowego w postaci zabezpieczenia majątkowego w Kodeksie postępowania karnego. Podkreślone zostały te unormowania, które są odmienne w porównaniu z zabezpieczeniem w powszechnym procesie karnym. Z uwagi na wprowadzone w ostatnim czasie istotne zmiany do Kodeksu karnego skarbowego następuje tu również analiza ich zasadności pod kątem realizacji zadań postępowania zabezpieczającego oraz wpływu na praktyczny jego przebieg. Krytyczne uwagi dotyczą zwłaszcza braku harmonizacji przepisów postępowania karnego skarbowego z rozwiązaniami Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu karnego wykonawczego, które czynią z zabezpieczenia majątkowego w procesie karnym skarbowym instytucję trudną, a miejscami wręcz niemożliwą do wykorzystania w praktyce. Odpowiednia część tego rozdziału poświęcona została uczestnikowi omawianego postępowania, który nie występuje w innych procedurach – podmiotowi pociągniętemu do odpowiedzialności posiłkowej. Ostatni fragment zawiera wnikliwą analizę rozwiązań prawnych dotyczących zabezpieczenia majątkowego stosowanego w związku z pociągnięciem do odpowiedzialności za zgodą sprawy, czemu w literaturze przedmiotu jak dotąd praktycznie w ogóle nie poświęcono miejsca. Autor starał się dowieść, że tzw. faktyczne zabezpieczenie, zabezpieczenie z mocy prawa, jako przejaw skrajnego fiskalizmu, musi być w drodze nowelizacji Kodeksu karnego skarbowego uchylone bądź znowelizowane. Wskazano propozycję stosownych zmian.

Kolejna część pracy dotyczy problematyki zabezpieczenia mienia podmiotu zbiorowego w związku z pociągnięciem go do odpowiedzialności. Zasadnicza teza udowodniana w rozdziale piątym głosi, że pomimo nader lapidarnej regulacji art. 26 omawianej ustawy, wbrew wysuwany w literaturze przedmiotu twierdzeniom, *de lege lata* można, przy zachowaniu pewnych prezentowanych przez autora zasad, dokonać skutecznego zabezpieczenia majątkowego zarówno w trakcie, jak i w toku postępowania w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zabronione pod groźbą kary. W tym miejscu zaprezentowano szereg postulatów *de lege ferenda* zmierzających do konwolidacji przez ustawodawcę uczynionych przez niego błędów legislacyjnych.

W rozdziale szóstym omówione zostały zagadnienia dotyczące stosowania w postępowaniu zabezpieczającym domniemań prawnych, do których ustawodawca powrócił po siedmiu latach od ich uchylecia w Kodeksie karnym wykonawczym. Pierwsza część poświęcona została ustaleniu charakteru prawnego ułatwień dowodowych, wskazaniu ich przesłanek oraz zakresu. W ostatniej części tego rozdziału odniesiono się do wywołanej wprowadzeniem praesumpcji dyskusji w doktrynie co do kwestii ich dopuszczalności w kontekście zasady domniemania

niewinności. Podjęto również próbę odpowiedzi na pytanie, czy zasada prawdy materialnej w postępowaniu zabezpieczającym jest zachowana w związku z zastosowaniem omawianych domniemań prawnych. Ze względu na tematyczne ramy opracowania nie podjęto zagadnień związanych z funkcjonowaniem przesumpcji w postępowaniu karnym wykonawczym.

W dalszej części pracy scharakteryzowano środek przymusu procesowego w postaci tymczasowego zajęcia mienia ruchomego w powszechnym procesie karnym oraz postępowaniu karnym skarbowym. Omówiono charakter prawny, wskazano przesłanki stosowania tymczasowego zajęcia oraz organy legitymowane do jego stosowania. Wnikliwa analiza przebiegu stosowania tego środka przymusu procesowego podyktowana została koniecznością sformułowania konkretnych i zasadniczych tez w tym zakresie, bowiem, jak wskazał autor, w praktyce wielokrotnie dochodzi do naruszenia przepisów warunkujących legalną ingerencję w mienie. Ponadto, w kontekście praktycznego zastosowania tymczasowego zajęcia mienia ruchomego wśród funkcjonariuszy służb go dokonujących występuje najwięcej pytań, wątpliwości, a zarazem obaw przed sprzeczną z prawem ingerencją w konstytucyjnie chronione prawo do poszanowania mienia.

Ósmy rozdział poświęcono postępowaniu zabezpieczającemu wszczętemu przez wstrzymanie transakcji lub blokadę rachunku w trybie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu. Zaprezentowano charakter prawny tego środka przymusu procesowego, któremu jak dotąd w literaturze przedmiotu poświęcono niewiele miejsca. Określono przesłanki i podmioty legitymowane do wstrzymania transakcji i blokady rachunku. Analizie poddano także przebieg stosowania tego środka przymusu procesowego oraz możliwość stosowania tymczasowego zajęcia mienia ruchomego w sytuacji, kiedy przepisy omawianej ustawy, wbrew intencjom ustawodawcy, nie służą jej realizacji.

Kolejny, dziewiąty rozdział dotyczy zagadnień, które zarówno w doktrynie, jak i w judykaturze nie zostały dotychczas jeszcze podjęte. Rozważania o postępowaniu zabezpieczającym na tle regulacji ustawy o świadku koronnym poprzedzone zostały ogólnymi uwagami odnoszącymi się do przesłanek dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego, zarówno tych o charakterze materialnoprawnym, jak i procesowym. Dopiero na ich tle, przy uwzględnieniu poczynionych w pracy uwag i sformułowanych tez przy podejmowaniu problematyki zabezpieczenia majątkowego w powszechnym procesie karnym, nastąpiła realizacja celu podejmowanych rozważań. Nowe podejście do tematu stosowania zabezpieczenia majątkowego, ukazanie go od strony jego stosowania w postępowaniu karnym z udziałem kandydata na świadka koronnego i wreszcie świadka koronnego, poprzedzono dwiema tezami. Pierwsza z nich świadczy o prawnym obowiązku prokuratora zainicjowania procedury pozbawiania świadka koronnego ko-

rzyści majątkowych osiągniętych z popełnienia przez niego przestępstw, wobec których następuje uchylenie jego karalności. Kolejna dotyczy niekonstytucyjności niektórych rozwiązań ustawy o świadku koronnym. Stwierdzenia te w znacznej mierze wpłynęły na wskazanie w tym rozdziale poglądu o obligatoryjnym charakterze zabezpieczenia majątkowego w określonych okolicznościach. Na kanwie szeregu tych tez sformułowano pojęcie instrumentalizacji zabezpieczenia majątkowego. Specyfika postępowania zabezpieczającego przy obecnym brzmieniu ustawy o świadku koronnym pozwala na wysunięcie tezy, że prokurator jako strażnik praworządności oraz rzecznik interesu społecznego zawsze obarczony jest obowiązkiem rozważania już nie możliwości zastosowania zabezpieczenia majątkowego, lecz możliwości jego niezastosowania w kontekście pozbawienia pokrzywdzonego przestępstwem prawa do skutecznego dochodzenia swych praw. Większa część tego rozdziału ma charakter teoretyczny, ponieważ jak dotąd żadne tego typu postępowanie zabezpieczające nie było w skali kraju jeszcze prowadzone. Nie mniej ważne jest objęcie wielu istotnych zagadnień związanych z podejmowaną problematyką tajemnicą państwową o najwyższej klauzuli tajności.

Ostatnią część opracowania poświęcono zabezpieczeniu mienia na terytorium Unii Europejskiej. Zaprezentowano w niej obecnie obowiązujące regulacje prawne dotyczące wykonania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym na obszarze Unii Europejskiej. Ukazaniu zachodzących współcześnie tendencji we współpracy międzynarodowej w sprawach karnych, w tym w zakresie postępowania zabezpieczającego, posłużyło między innymi zaprezentowanie orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Pracę więcną wnioski końcowe oraz wnioski dla praktyki, które powinny znaleźć się w jej zakończeniu jako te charakterystyczne i najważniejsze. Podsumowanie dotyczy również proponowanych zmian ustawowych. Wydaje się, że wraz z wcielaniem w życie nowej polityki karnej, której ostatnio tak dużo poświęca się miejsca, pożądane jest, aby prawodawca rozważył podnoszone tu wnioski *de lege ferenda*.

Podsumowując wyjaśnienia w odniesieniu do zakresu monografii, należy dodać, że podejmując problematykę postępowania zabezpieczającego w polskim postępowaniu karnym, zamierzeniem autora nie było uwzględnienie w sposób kompleksowy wykonania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, lecz jedynie tej części postępowania wykonawczego, która ma znaczenie dla organu orzekającego w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego. Poza zakresem tematycznym pracy znajdują się więc zagadnienia związane z czynnościami podejmowanymi przez komornika, urząd skarbowy czy też inny organ wykonawczy, co należy już do innych gałęzi prawa. Jest to usprawiedliwione także istniejącą literaturą przedmiotu poświęconą egzekucji sądowej i administracyjnej. Te same względy przemawiają za odstąpieniem od rozważań

nad postępowaniem cywilnym, w którym następuje obalenie domniemań prawnych stosowanych w postępowaniu zabezpieczającym.

Niniejsza monografia oparta jest na rozprawie doktorskiej zatytułowanej „Postępowanie zabezpieczające w polskim procesie karnym”. W tym miejscu serdecznie dziękuję mojemu promotorowi Panu Profesorowi *Cezaremu Kuleszy* za wyrozumiałość, inspirację naukową oraz trud związany z opieką naukową nad moją osobą. Wyrazy podziękowania i wdzięczności składam także Panu Profesorowi *Andrzejowi Bulsiewiczowi* oraz Panu Profesorowi *Stanisławowi Waltosiowi*, którzy jako recenzenci mojej dysertacji wskazali mi cenne i konstruktywne uwagi, za które jestem niezmiernie wdzięczny.